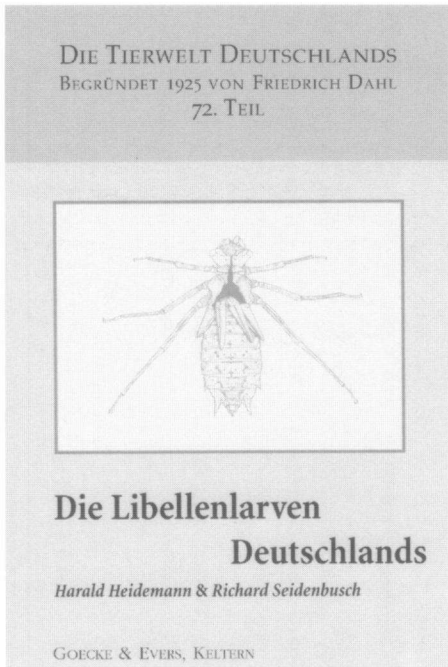

**Recensie: Die Libellenlarven
Deutschlands. Handbuch
für Exuviensammler.
H. Heidemann & R.
Seidenbusch, 2002.**

Die Tierwelt Deutschlands 72. Teil,
Goecke & Evers, Keltern.
ISBN 3-931374-07-6. Prijs: € 42,00.
Verkrijgbaar bij de beter gesorteerde
natuurboekhandel of via
www.goeckeevers.de.

In 1993 verscheen van de hand van Harald Heidemann en Richard Seidenbusch het standaardwerk om exuviae van libellen te determineren. Er is nu een geheel vernieuwde uitgave verschenen, gebonden en met harde kaft, bij een andere uitgever. En dat is goed nieuws, want 'Die Libellenlarven Deutschlands' geldt nog steeds als één van de beste werken om exuviae van libellen mee te determineren.

Ten opzichte van de uitgave van 1993 zijn er slechts weinig verschillen. De inleidende hoofdstukken zijn iets geactualiseerd en hebben een wat logischere volgorde gekregen. Verder zijn er in de nieuwe uitgave enkele nieuwe foto's opgenomen

die helaas allemaal in zwart-wit zijn afgedrukt. Ten dele zijn het bijzondere opnames zoals bijvoorbeeld de foto van larven van de zeldzame Siberische waterjuffer (*Coenagrion hylas*). Opvallend is verder een fraaie opname van een larvenhuidje van de Tweevlek (*Epitheca bimaculata*) die in de eerdere uitgave van 1993 een kwartslag gedraaid bleek te zijn. Een ander opvallend verschil met de uitgave van 1993 is gelegen in de taxonomische notities. De auteurs staan erom bekend dat ze aan de hand van de bouw van de larven bepaalde soorten libellen in een apart geslacht zetten of juist soorten uit aparte geslachten lumpen in één geslacht. Zo wordt de Houtpantserjuffer (*Lestes viridis*) niet in het geslacht *Lestes* ondergebracht, maar in het voor de meeste lezers onbekende geslacht *Chalcolestes*. En de Zadellibel (*Hemianax ephippiger*) wordt in dit boek geplaatst bij de keizerlibellen in het geslacht *Anax*. Deze taxonomische inzichten werden in de uitgave van 1993 uitgebreid besproken en onderbouwd. In de nieuwe uitgave zijn de taxonomische notities bij sommige soorten sterk ingekort.

Het hele boek ademt de sfeer van Duitse degelijkheid, maar het is duidelijk geen

'mooi bladerboek'. Illustratieve foto's of tekeningen die de ecologie van libellenlarven illustreren ontbreken vrijwel volledig in de ondersteunende tekst. Het accent ligt heel nadrukkelijk op de schematische en anatomische tekeningen die de determinatiesleutels ondersteunen. Het hoofdbestanddeel van het boek bestaat uit verschillende determinatiesleutels en soortbeschrijvingen. De sleutels maken allereerst onderscheid tussen de Anisoptera en Zygoptera en vervolgens tussen de verschillende families. Vervolgens is per familie determinatie tot de soort mogelijk. De begeleidende tekeningen en figuren zijn van goede kwaliteit en mooi groot weergegeven. Een nadeel is dat ze niet altijd direct in de buurt van de sleutel staan en dat er dus nogal wat moet worden afgebladerd om de vraag in de sleutel te controleren met de betreffende tekening. De soortbesprekingen herhalen de belangrijkste kenmerken en geven ecologische informatie over de leefwijze en vindplaats van de larven, de tijd van uitsluipen en de plek waar de larvenhuidjes te vinden zijn.

Het is jammer dat de auteurs in de tijd die ligt tussen de eerste en de tweede uitgave niet geprobeerd hebben om het boek uit te breiden met meer soorten. Wie het boek voor oostelijke of zuidelijke soorten wil gebruiken, komt bedrogen uit, want alleen soorten die in Duitsland zijn vastgesteld hebben een plekje in het boek gekregen. Voor Nederlandse gebruikers is het desondanks een belangrijke uitgave. Liefhebbers van larvenhuidjes die de uitgave van 1993 'gemist' hebben, doen er dan ook zeker verstandig aan een exemplaar aan te schaffen.

Dick Groenendijk